

Lp Erkki Keldo
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium

Vabaühenduste Liidu arvamus majandus- ja tööstusministri määruse „Võrdsete võimaluste ja soolise võrdsuse edendamise toetamine” kohta

Lugupeetud minister

Vabaühenduste Liit on tutvunud määrusega, millega uuendatakse võrdsete võimaluste ja soolise võrdsuse edendamise valdkonna strateegiliste partnerite toetamise korda. Üldise tõdemusena on tervitav, et valdkonna toetustingimustesse tekib kolme aasta pikkune kindlustunne, mis võimaldab ühingutel paremini tegevusi planeerida. Järgnevalt edastame tagasiside konkreetsete määruse sätete kohta.

Määruse eelnõu

§ 8 lg 1 võiks sisaldada täpsustust, kas toetuse suurim summa 522 905 ja 784 357 eurot on aasta kohta või kogu partnerluse perioodi kohta.

§ 9 lg 4 sätestab kaudsete kulude määraks seitse protsenti otsestest kuludest. Kuigi on tõenäoline, et ministeerium on määruse eelnõud koostades vastava määra puhul saanud inspiratsiooni mõnest muust juba kehtivast õigusaktist, tekib paratamatult küsimus, kas nii spetsiifiliste tingimuste seadmine aitab antud määrusega seotud eesmärgi tõhusalt saavutada. Vabaühenduste Liidu varasem soovitus strateegiliste partnerite toetamise korra väljatöötamisel on usaldada taotletavaid ühinguid rohkem ning lasta neil endil koostada tegevusplaan ja eelarve selliselt, mis annaks ammendava ülevaate kavandatavatest tegevustest ja sellega kaasnevatest kuludest, aga mitte loetlema ette, kui suure osakaalu võivad mingid kuluartiklid moodustada. Piltlikult öeldes võib antud juhul tekkida olukord, kus ühing esitab sisuliselt kvaliteetse ja hea taotluse, kuid sisaldab nt 9% mahus kaudseid kulusid, misjärel taotlus ei vastaks enam määruse tingimustele. Samuti tekitab halduskulude loetelu küsimusi, mis aruandluse etapis võib ühingutele tekitada ebamõistlikult suure selgitamiskohustuse: nt kas koolituse tarbeks soetatud kontoritarbed on halduskulud või otsesed kulud?

Eelnev arutluskäik kehtib ka § 8 lg 4 kohta, mis sätestab, et uuringute ja analüüside maksumus võib moodustada projekti kogumaksumusest 20 protsenti. Oleks võrdlemisi kahetsusväärne, kui valdkonnale olulise ja põhjendatud uuringu maksumus oleks projekti kogumaksumusest nt 23% ja see oleks ainus põhjus, miks seda läbi viia ei oleks võimalik. On arusaadav, et ministeerium soovib eraldatavate toetuste võimalikult sihipärast kasutamist, kuid loodavad piirangud tekitavad riski, et ühinged esitavad taotlusi, mis küll vastavad määruse tingimustele, kuid on

samal ajal teadlikud, et alternatiivsete viisidega annaks veel paremaid tulemusi saavutada.

§ 10 lg 4 loeb abikõlbmatuks kuluks remondikulu. Palume täpsustada, mida antud juhul remondikulu tähendab, st et kas määrus näeb ette kontoritooli purunemise korral selle asendamise remontimise asemel ka juhul, kui remontimine oleks asendamisest odavam ja keskkonnasõbralikum.

Tunnustame, et § 14 lg 4 p-d 2 ja 3 seavad partnerile tingimusena vähemalt kolmeaastase huvikaitse kogemuse. See aitab tagada partnerite usaldusväärsuse, samas hoiab avatud võimaluse teistele ühingutele kandideerida järgmisel partnerite valimise perioodil.

§ 14 lg 1 sätestab, et taotlejaks on vabaühendus. Vabaühendus on kahtlemata õige kirjeldus potentsiaalsete partnerite kirjeldamiseks, kuid juriidilises mõttes on vabaühenduse termin sisustamata.

§ 15 p 6 viitab, et taotlus peab sisaldama taotleja elluviijate elulookirjeldusi ja rolle tegevuste läbiviimisel. Leiame, et määruse eelnõu praegusel kujul pisendab põhimõtet, et strateegiliseks partneriks valitakse võimalikult legitiimne vabaühendus, kellel on toetus, pädevus ja saavutused. Kuidas ühing oma legitiimsust tõendab, peaks olema ühingu enda sisustada.

Veel enam: võib olla tõenäoline, et taotluse esitamise hetkel ei ole meeskonda värvatud kõiki tegevuste elluviimisega seotud isikuid, mistõttu ei ole võimalik esitada nende isikute kohta ka elulookirjeldusi. Küll aga on võimalik kirjeldada ühingu enda kogemust ja kompetentse selles valdkonnas, samuti plaane, kuidas kavatsetakse tagada, et ühing on suuteline vastavaid tegevusi ellu viia.

§ 18 lg 3 sätestab, et taotlusvoor on avatud vähemalt 30 kalendripäeva. Kui kõik menetlemisega seotud tähtajad kokku liita, võtab nende tähtaegade täitumisel taotluse esitamisest rahastamiseni aega ca kaks ja pool kuud. Kuivõrd on tegemist suhteliselt pika perioodiga, on mõistlik leida võimalusi menetlemise aega vähendada. Seega teeme ettepaneku muuta vastavat sätet selliselt, et taotlusvoor oleks avatud vähemalt 21 kalendripäeva. Samuti „vähemalt X päeva” viitab asjaolule, et voor võib teoreetiliselt olla avatud ka 60 või 100 päeva. Seega tuleks kaaluda, et taotlusvoorul oleks ka maksimaalne kestuse pikkus.

Määruses muutub strateegiliste partnerite tegevuste toetamine ühel momendil projekti toetamiseks, eriti teravalt paistab see silma §-s 21. Teeme ettepaneku läbivalt määruses kasutada projektitoetuste asemel taotleja tegevuste toetamine, nt § 21 p 1 olukorras „tegevuste vajalikkuse põhjendatus ja vastavus sihtrühma vajadustele”.

§ 28 lg 1 sätestab, et toetuse saaja peab kaks korda aastas esitama vahearuandeid. Soovime täpsustada, kas poolaasta vahearuanne on mahult sama suur, kui

aastaruanne. Nimelt seisneb kahe aruande esitamises igal aastal oht suureks halduskoormuseks ning võtab ühingute fookuse ära sisuliste tegevuste elluviimiselt aruannete koostamisele. Soovitame kaaluda, kas kahe aruande esitamine aasta kohta on reaalselt vajalik ning kui siiski on, siis peaks poolaasta aruande maht olema aastaruanne mahust oluliselt väiksem.

§ 29 lg 1 p 12 on Vabaühenduste Liidu hinnangul ebavajalik ja ülereguleeriv säte. Arvestades, et enamus ühingu ei ole hanke läbiviimise kohustuslased, siis ei ole mõistlik rakendada nende ühingute peal hankepingutele seatavaid tingimusi. §-s 29 lg 1 p 11 on mõistlikult sõnastatud ootused, mida on ühingutel võimalik ka reaalselt täita.

§ 30 näol on tegemist sättega, mille vajalikkust senises mahus tuleks oluliselt kaaluda. Nimelt ei ole Vabaühenduste Liit kohanud veel teistes ministeeriumides sellise mahuga partnerite tingimuste seadmist seoses ostumenetluste ja hankimisega. Antud määruse eelnõu ei võta arvesse tõsiasja, et vabaühendused ei ole üldjuhul hankijad riigihangete seaduse mõttes, mistõttu ei tohiks neile laiendada vastavaid kohustusi ka siis, kui ministeerium ise vastavaid sätteid järgib.

Ülemäärane halduskoormus piirab vabaühenduste tõhusust. Nõue järgida keerukat ostumenetlust paneb vabaühendustele ebaproportsionaalselt suure halduskoormuse. See on eriti problemaatiline väiksemate ühenduste jaoks, kellel puuduvad eraldi administratiivsed ressursid, et läbi viia formaalseid ja ajamahukaid menetlusi.

§ 33 annab RTK-le täiendavad õigused erinevate kontrollide läbiviimiseks. Üldiselt on sätte eesmärk arusaadav, kuid säte võiks täpsustada, et antud õigus kontrollida peab olema proportsioonis tekkinud kahtluse või probleemiga, et vältida olukordi, kus amet teostab kontrolle mahus, mis hakkab segama sisuliste tegevuste ja eesmärkide saavutamist.

Hindamisjuhend

2.4 Tegevuste mõju kestlikkus

Teoorias on täiesti arusaadav, et ministeeriumi soov on välja valida ja kõrgemalt hinnata neid taotlejate tegevusi, mille mõju on kõige kauakestvam. Siiski tekivad säärase hindamiskriteeriumiga mõningad probleemid, mis vooru üldeesmärki silmas pidades võivad lõpuks vooru pakutavaid tegevusi pärssida, mitte edasi arendada.

Mõne projekti puhul võib mõju kestlikkus olla oluliselt keerulisem tagada, näiteks kui tegemist on innovaatilise või eksperimentaalse algatusega. Samas on aga valdkonna arendamiseks just väga vajalik, et lisaks koolitustele jms viiakse läbi ka arendustegevusi. Samuti võib mõne projekti puhul mõju olla kaudne või nähtav

alles pikema aja jooksul, mida võib olla keeruline hindamise hetkel objektiivselt hinnata.

Projekti kestlikkus ei sõltu alati ainult planeerimisest ja tegevustest, vaid ka välistest faktoritest, nagu majanduskeskkond, seadusandlikud muudatused või sihtrühma ootamatu käitumine. Hindamiskriteerium ei näi neid aspekte arvesse võtvat. Kui projektid, mille kestlikkus pole täielikult tagatud, saavad madalama hinde, võib see pärssida riskantsemate ja innovaatilisemate algatuste rahastamist. Sageli vajavad just uudsed algatused rohkem paindlikkust ja järeltoetust.

2.5 Taotleja ja partneri teadmiste, oskuste ja kogemuste piisavus kavandatud tulemuse saavutamiseks

Selle hindamiskriteeriumi probleemi olemust on kirjeldatud § 15 p 6 tagasisides. Eelpool selgitatud põhjusel teeme ettepaneku muuta ka taotluse hindamisega seonduvat kriteeriumit. Taaskord rõhutame, et taotluse hindamisel tuleks lähtuda eelkõige *ühingu* võimekuse hindamisest, mitte üksikute meeskonnaliikmete pädevuse hindamisest. On tõenäoline, et sellise taotlusvooru puhul on komisjonil keeruline objektiivselt hinnata kõikide meeskonnaliikmete pädevusi, kuivõrd see võtaks menetlusest ebaproportsionaalselt suure osa.

Kokkuvõtvalt peab Vabaühenduste Liit määruse eesmärgi oluliseks, samuti vajadust see kiiresti rakendada. Oleme valmis panustama ka määruse rakendamise järgselt selle võimalike kitsaskohtade analüüsimisse ja parandusettepanekute tegemisse, et toetamise tingimused vastaksid nii sihtrühma, tegelike taotlejate kui ministeeriumi vajadustele. Loodame, et tulevaste taotlusvoorude ettevalmistamine toimub aegsasti, võimaldades ühingutel planeerida oma tegevusi ning saada rahastamisotsustest teadlikuks aasta alguses, et tagada stabiilsus ja sujuv üleminek partnerlusperioodide vahel.

Lugupidamisega

Marcus Ehasoo
Huvikaitse juht